

Citizen Experience
and Wellbeing Institute

MIGRÁCIA Z UKRAJINY A TRH PRÁCE V REGIÓNE KOŠÍC

Slavomír Ondoš

Slovensko má s medzinárodnou migráciou obyvateľov svoju vlastnú dlhodobú skúsenosť. Priaznivé ekonomické podmienky posledných rokov, keď sa hospodárstvo rozvinulo vnútri spoločného európskeho trhu, predchádzali roky zaostávania a selektívneho vyludňovania, ktoré sa v niektorých regiónoch a demografických segmentoch dodnes nepodarilo zastaviť. O úniku mozgov hovoria oficiálne štátne stratégie. Po krízových deväťdesiatych rokoch sa Slovensko otvorilo obojsmernej výmene kapitálu, vrátane vzácných ľudských zdrojov. Regióny na západe a severe krajiny sa hospodársky zregenerovali investíciami v priemysle, v metropolách sa rozvinuli komerčné služby. Slovensko sa stalo destináciou pre cudzincov prichádzajúcich za prácou a už roky medzi nimi najvyššie skórujú obyvatelia susednej Ukrajiny.

Aktuálna migračná vlna v dôsledku prebiehajúcej vojny neprichádza do nepripraveného prostredia. Súčasne však platí, že kým doteraz na Slovensko prichádzali obyvatelia Ukrajiny z vlastného rozhodnutia, teraz sú u nás z nevyhnutnosti a v profesnej štruktúre, ktorá umožňuje rovnomernú integráciu do všetkých odvetví hospodárskeho života aj v neľahkej situácii plnej neistoty pre všetkých.

Trh práce je v neustálom pohybe, formuje sa ako kontaktné rozhranie medzi pracovnými príležitosťami vytváranými hospodárstvom a voľnými kapacitami, ktoré sú k dispozícii v populácii. Práca je podobne ako iné objekty trhovej výmeny v zásade predmetom obchodu, jej hodnota nie je oddeliteľná od kontextu, ktorého súčasťou je konkrétna dočasná podoba rovnováhy medzi ponukovou a dopytovou stranou. Firmy potrebujú ľudskú prácu ako nevyhnutný vstup v akejkoľvek činnosti. S tým ako sa hospodárstvo rozvíja, stáva sa viac produktívne a konkurencieschopné, narastá v ňom aj váha ľudského kapitálu. Namiesto množstva práce rozhoduje jej kvalita.

Vzťah trhu práce a územia, na ktoré sa viaže, podobne nie je jednoduchý. **Firmy reagujú na rozmiestnenie pracovných síl v požadovanej štruktúre umiestnením prevádzok a obyvatelia berú pri sťahovaní do úvahy svoj pracovný život.** Denná mobilita a jej rozsah vo výsledku určujú konkrétnu podobu dochádzkových aglomerácií, ktoré v krajine kreslia reálne hranice bez ohľadu na administratívne vymedzenie teritórií

miest, okresov, krajov a niekedy aj štátov. Vnútri aglomerácií sa obyvatelia sťahujú bez toho, aby museli zmeniť prácu a naopak, menia prácu bez toho, aby sa museli sťahovať. Mobilita je dôležitou súčasťou obrazu moderného globalizovaného hospodárstva. Nemožno mu správne porozumieť bez vnímania výrobných faktorov v pohybe, ktorým smer a intenzitu diktuje súťaž.

Vnútri denného dochádzkového regiónu určuje veľkosť a štruktúru zamestnanosti aktuálna podoba miestneho hospodárstva, ktoré je v rukách podnikového sektora. Jeho produkcia na trhu konkuruje produkcii ostatných miestnych hospodárstiev dnes prakticky na celom svete. S tým súvisí otázka hospodárskej špecializácie. Čím je miestne hospodárstvo komplexnejšie, tým ľahšie dosiahne na schopnosť produkcie sofistikovaných tovarov a služieb a tým je aj odolnejšie voči dynamike v prostredí, ktorá skôr či neskôr každý dočasne úspešný rozvojový model premení na zastaralý. **Slovensko je už približne dvadsať rokov odborníkmi varované pred zraniteľnosťou úzkej špecializácie v automobilovom priemysle, ktorú sa u nás podarilo dosiahnuť.**

Kondícia trhu práce úzko súvisí s kondíciou trhu s produkciou miestneho hospodárstva a s kondíciou trhu s nehnuteľnosťami. V ich vzájomnej trojstrannej súhre sa reprodujú potrebné množstvá a ceny vymieňaných tovarov a služieb. Mestá a ich regióny môžu v čase konkurenčného úspechu miestneho hospodárstva expandovať a naopak v čase úpadku stagnovať a zmenšovať sa. Svoje skúsenosti s týmto smerom dynamiky majú historicky úspešné industrializované regióny, v dávnej minulosti u nás napríklad Banská Štiavnica a v nedávnej minulosti Horná Nitra. **Zdroj mestotvornej energie nie je na mieste udržateľný, pokiaľ sa viaže na vyčerpatel'ný zdroj, akým sú napríklad prírodné suroviny. K uzamknutiu, ktoré hospodárstvo napokon zadusí nehybnosťou, však môže dôjsť aj v prípade inej úspešnej špecializácie.**

So špecializáciou súvisí ďalší historicky overený proces, ktorý spoločnosti významne pomáha prosperovať - urbanizácia. Nie je náhoda, že veľké mestá sa v slobodných podmienkach rýchlo rozvíjajú a premieňajú, adaptujú. **Koncentrácia ľudí podporuje podnikavosť, experimentálne sa overujú nové potenciálne špecializácie**, do reality sa prenášajú signály prichádzajúce z miestneho dopytu. Väčšia a rôznorodejšia populácia tiež dokáže zachytiť a spracovať viac podnetov prichádzajúcich z prostredia, čím sa väčšie mesto stáva kolektívne tvorivejšie. O kreativite a jej kľúčovej úlohe v rozvoji napokon v súčasnosti už v hlavnom prúde hovorí aj ekonómia. V sektore služieb rozoznáva kreatívne odvetvia, ktorým venuje špeciálnu pozornosť.

Tabuľka č.1: Miera registrovanej nezamestnanosti (percent) na Slovensku. Bratislavský kraj je aproximáciou pre aglomeráciu hlavného mesta. Košice sú aproximáciou aglomerácie sekundárnej metropoly na východnom Slovensku.

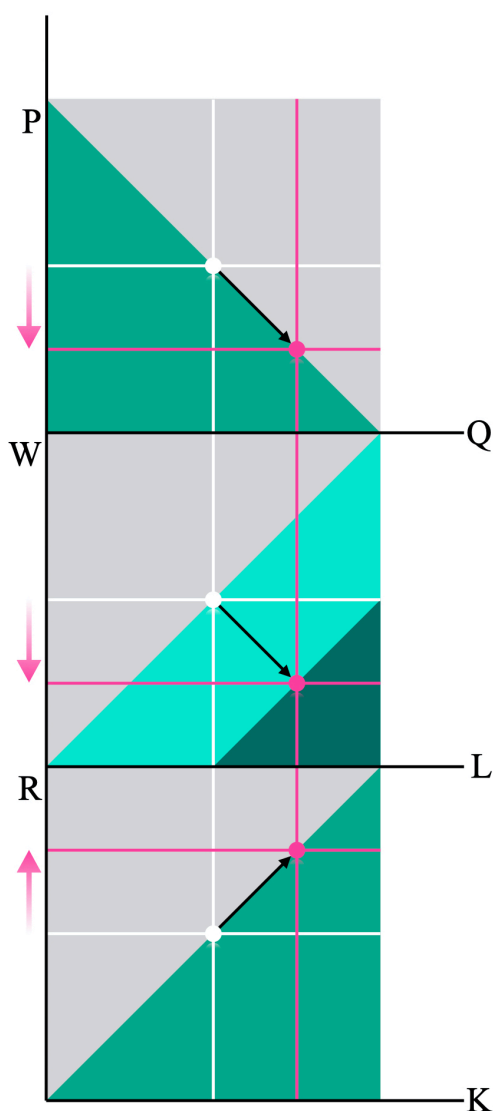
Rok	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
	Slovensko			Bratislavský kraj		
2001	19,5	17,6	18,6	5,7	5,9	5,8
2011	12,9	14,5	13,6	5,1	5,8	5,4
2021	5,9	7,8	6,8	3,9	4,9	4,4
	Košický kraj			Košice		
2001	27,3	23,6	25,6	21,5	19,1	20,4
2011	18,6	18,9	18,8	13,7	14,4	14,0
2021	8,9	11,2	10,0	6,3	8,1	7,1

Zdroj: Štatistický úrad SR (2022)

Tabuľka č.2: Posledné desaťročie v sektorovej štruktúre zamestnanosti podľa pracoviska (percent). Primárny sektor - poľnohospodárstvo (A), sekundárny sektor - priemysel a stavebníctvo (B-F), kreatívny sektor - informácie a komunikácia, odborné a administratívne služby, umenie, zábava a ostatné činnosti (J, M-N, R-S). Košice - mestské okresy Košíc a okres Košice-okolie. Hospodárstvo je významne heterogénne medzi rôznymi priestorovými jednotkami, pomerne rýchlo sa môže premeniť v čase rozvojovým procesom. Pracovné príležitosti v sektoroch obsadzujú odlišným spôsobom muži a ženy. Bratislavský kraj je aproximáciou pre aglomeráciu hlavného mesta. Košice sú aproximáciou aglomerácie sekundárnej metropoly na východnom Slovensku.

Rok	Sektor	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
		Slovensko			Bratislavský kraj		
2010	Primárny	4,2	1,7	3,0	1,0	0,5	0,7
	Sekundárny	43,3	23,2	33,5	22,9	9,6	16,6
	Terciárny	40,7	65,6	52,8	51,3	68,2	59,3
	Kreatívny	11,7	9,5	10,7	24,8	21,7	23,3
2020	Primárny	3,3	1,5	2,4	0,6	0,4	0,5
	Sekundárny	40,1	20,5	30,7	24,0	9,7	17,2
	Terciárny	40,2	64,2	51,6	45,3	63,1	53,7
	Kreatívny	16,4	13,9	15,2	30,1	26,8	28,5
		Košický kraj			Košice		
2010	Primárny	3,2	1,0	2,2	1,3	0,5	0,9
	Sekundárny	43,9	19,8	32,9	44,4	16,4	32,1
	Terciárny	42,2	71,0	55,4	39,5	72,0	53,9
	Kreatívny	10,6	8,1	9,5	14,6	10,8	12,9
2020	Primárny	2,8	0,9	1,9	0,7	0,3	0,6
	Sekundárny	37,6	16,0	27,6	37,6	12,8	26,5
	Terciárny	43,8	70,2	56,0	40,5	68,1	52,8
	Kreatívny	15,8	12,9	14,5	20,6	18,3	19,6

Zdroj: Štatistický úrad SR (2022)

Obrázok č.1:

Imigrácia do mestskej aglomerácie zvýši ponuku pracovnej sily (L), v dôsledku čoho sa naruší miestna rovnováha na trhu práce a hladina miezd (W) pri stabilnom dopyte dočasne poklesne. Firmy dokážu za daných podmienok produkovať viac (Q) tovarov a služieb za nižšie jednotkové ceny (P), čím sa hospodárstvo stane viac konkurencieschopným. Na trhu s nehnuteľnosťami sa dočasne zvýši tlak na existujúci bytový fond (K) a stúpnu nájmy (R), čo sa odrazí v adekvátnom náraste cien rezidenčných nehnuteľností. Je dôležité, aby na situáciu mohla zareagovať výstavba a expandujúcemu miestnemu hospodárstvu vytvorila viac infraštruktúry, prenajímateľných priestorov a napokon aj bytov.

Zdroj: DiPasquale a Wheaton (1996).

Slovensku sa v priebehu posledných desaťročí hospodársky jednoznačne darí. Pokles miery registrovanej nezamestnanosti, ktorým môžeme sledovať kondíciu trhu práce, ukazuje, že zlepšenie nastalo naprieč celou krajinou. Národný priemer je už v súčasnosti na hladine nepatrného fragmentu nezamestnanej pracovnej sily, ktorú mala v minulosti iba najrozvinutejšia aglomerácia hlavného mesta. **Slovensko je podľa toho zrejme v situácii blízkej prirodzenej nezamestnanosti**, kedy určitý počet ľudí zostáva mimo zamestnania v dôsledku pohybu a štruktúry pracovnej sily, v súvislosti s nahrádzaním technológií, adaptáciou zručností. Mobilita pracovnej sily v zamestnaní a mimo neho, dobrovoľná alebo dočasne vynútená konkrétnymi osobnými okolnosťami, vždy vytvára istú prirodzenú nezamestnanosť.

Hospodárstvo Slovenska a jeho regiónov sa s pokračujúcim rozvojom štruktúrne transformuje. Približne tretinu obyvateľov zamestnáva priemysel a stavebníctvo, polovicu služby. Kreatívne odvetvia, ktoré

zahŕňajú informácie a komunikáciu, výskum a vývoj, odborné a administratívne služby, umenie, zábavu a rekreáciu v súčasnosti poskytujú prácu pätnástim percentám obyvateľov, ale ich proporcia je významne vyššia v mestských aglomeráciách, kde sa tieto činnosti prirodzene koncentrujú. V Bratislave sa ich proporcia blíži jednej tretine. Súvislosť kreatívnych odvetví s hustotou zaľudnenia nie je náhodná. Aj v ére práce na diaľku a neustále otvorených elektronických komunikačných kanálov je fyzická blízkosť naďalej dôležitá. Kľúčovým zdrojom pre kreatívne odvetvia je práca s poznatkami, ktorá vyžaduje interakciu a podhubie osobných vzťahov.

Slovensko a väčšina jeho regiónov je podľa dát v priaznivej hospodárskej kondícii, ktorú ani uplynulé roky, ktoré sme prežili v globálnej pandémie COVID-19, zdá sa vážne nepoškodili. Dlhodobý vývoj na trhu práce ukazuje čoraz menšie cyklické výkyvy a konvergenciu na nízkej úrovni blízkej prirodzenej nezamestnanosti. Vo firmách na Slovensku nachádza čoraz častejšie uplatnenie importovaná pracovná sila, bez ktorej by už niektoré odvetvia nemohli normálne fungovať, a to sa týka nielen podnikového sektora, čoraz viac aj verejných služieb – najmä v oblasti zdravotníctva a sociálnej starostlivosti. **Migrácia z Ukrajiny vyvolaná vojnou tak na Slovensko prichádza v situácii, keď sa ekonomicky nedá pochybovať o schopnosti krajiny prichádzajúcich ľudí plnohodnotne absorbovať a zapojiť do hospodárskeho života.**

Ako sa s imigráciou dodatočnej pracovnej sily vysporiada ekosystém miestnych navzájom prepojených trhov s produkciou firiem, nehnuteľností a práce v mestskej aglomerácii? Expanzia ponukovej strany trhu práce pozmení rovnovážny stav, v ktorom koexistujú množstvá a ceny všetkých objektov trhovej výmeny. Posun ponukovej krivky na trhu práce v prvom rade zníži jej cenu. Vďaka tomu firmám poklesnú náklady na produkciu, tovary a služby preto môžu vyrobiť pri nezmenenej dopytovej krivke na ich trhu vo väčšom množstve a lacnejšie. Na trhu s nehnuteľnosťami sa s príchodom nových obyvateľov aglomerácii zvýši dopyt po bývaní a keďže zásoba nehnuteľností na bývanie nie je v krátkodobom horizonte flexibilná, narastie výška nájmov a cien. Tento efekt sme prakticky okamžite mohli vnímať z komentárov o dianí na trhu s nájomným bývaním v Bratislave.

Tabuľka č.3: Ukrajinskí obyvatelia v stredoeurópskom regióne podľa štatistiky všetkých platných povolení na pobyt podľa dôvodu (percent) k 31. decembru a veľkosť ukrajinských komunit v tisícoch osôb.

Rok	Dôvod	PL	CZ	DE	HU	SK	AT
2010	<i>Rodina</i>	49,6	23,8	29,8	22,0	21,5	33,0
	<i>Vzdelávanie</i>	11,0	0,7	3,7	4,4	1,2	13,2
	<i>Práca</i>	24,3	48,3	2,4	20,5	28,7	6,1
	<i>Iný</i>	15,1	27,2	64,1	53,1	48,7	47,7
	<i>Spolu (tis.)</i>	37,9	112,1	114,6	20,4	5,8	4,8
2015	<i>Rodina</i>	3,9	27,8	37,4	14,7	35,4	24,8
	<i>Vzdelávanie</i>	7,5	2,0	4,9	8,5	10,2	19,1
	<i>Práca</i>	67,7	24,4	5,0	0,2	30,0	4,8
	<i>Iný</i>	21,0	45,8	52,7	76,7	24,4	51,3
	<i>Spolu (tis.)</i>	336,3	113,9	113,2	2,3	9,9	7,9
2020	<i>Rodina</i>	5,7	27,4	65,0	4,3	20,3	21,6
	<i>Vzdelávanie</i>	2,8	2,1	3,1	0,4	13,8	17,4
	<i>Práca</i>	76,2	34,4	9,4	87,2	59,8	4,7
	<i>Iný</i>	15,3	36,1	22,5	8,0	6,0	56,3
	<i>Spolu (tis.)</i>	499,5	165,6	80,2	57,9	40,0	9,9

Zdroj: Eurostat 2022

Aj keď sú efekty na miestny ekosystém zložitejšie, **noví obyvatelia napríklad vytvoria dodatočný dopyt a súvisiacu multiplikáciu v službách, aglomerácia bude vo výsledku hospodársky produktívnejšia a konkurencieschopnejšia**. Paralelné zníženie ceny práce a zvýšenie nákladov na bývanie popri tom nevytvára predpoklady na iný výsledok ako dočasný pokles životnej úrovne všetkých obyvateľov. Je preto dôležité, aby sa na trh mohli čo najskôr dostať nové rezidenčné nehnuteľnosti, ktoré zabezpečí otvorená zisková príležitosť vo výstavbe. Aby to mesto a región úspešne zvládlo, musí správne chápať že imigrácia je rozvojovou príležitosťou, ktorá popri tlaku v rovine kvantitatívnej expanzie môže významne zmeniť kvalitu miestneho prostredia. Väčšie a produktívnejšie mesto potrebuje popri bohatšej komerčnej sfére aj veľa pozornosti smerom k rozvoju verejných služieb.

Tabuľka č.4: Hrubá pridaná hodnota hospodárstva (percent) podľa sektorov. Primárny sektor - poľnohospodárstvo (A). Sekundárny sektor - priemysel a stavebníctvo (B-F).

	Sektor	Rok			
		2005	2010	2015	2020
Košícký kraj	Primárny	1,4	1,6	2,4	1,9
	Sekundárny	37,6	36,3	34,3	30,2
	Ostatné	61,0	62,1	63,3	68,0
Slovensko	Primárny	1,8	1,7	2,4	2,0
	Sekundárny	36,1	33,8	34,0	30,6
	Ostatné	62,0	64,5	63,6	67,5
Ukrajina	Primárny	10,0	8,4	14,2	10,8
	Sekundárny	34,1	29,0	25,6	24,3
	Ostatné	55,9	62,6	60,2	64,9

Zdroj: Štatistický úrad SR (2022), Eurostat (2022)

Porovnanie vyvíjajúcej sa sektorovej štruktúry hospodárstva Slovenska a Ukrajiny v uplynulých rokoch naznačuje, že obidve krajiny sú v podobnej miere z dvoch tretín zamerané na produkciu služieb. Slovensko je v priemere viac industriálne, priemysel a stavebníctvo tu zamestnávajú tretinu pracovnej sily. Na Ukrajine sa dá hovoriť o štvrtine pracovnej sily. Naproti tomu, ukrajinské hospodárstvo si zachovalo významnejší agrárny sektor, pracuje v ňom až desatina pracovnej sily, kým na Slovensku sa už jedná len o dve percentá. Ľudia s pracovnou skúsenosťou v poľnohospodárstve na Slovensku zrejme nenájdu dostatočné uplatnenie a budú musieť smerovať do priemyslu a služieb. **Ak sa bližšie pozrieme špecificky na zamestnanosť žien konkrétne v aglomerácii Košíc, môžeme odhadnúť že sedem z desiatich aktuálnych pracovných príležitostí sa otvorí v komerčných alebo verejných službách, dve príležitosti sa otvoria v kreatívnych odvetviach a jedna príležitosť sa otvorí v priemysle.**

V porovnaní s Košicami je situácia podobná aj v komplexnom mestskom type hospodárstva v Bratislave, kde je šesť z desiatich pracovných príležitostí v službách, tri v kreatívnych odvetviach a jedna v priemysle. Všeobecne na Slovensku možno očakávať polovicu pracovných príležitostí vhodných pre zamestnanie žien v službách, tri príležitosti v priemysle a dve v kreatívnych odvetviach. Rozhodne teda neplatí, že by Slovensko potrebovalo importovať ľudský kapitál iba do priemyselnej výroby, ktorá svoj deficit opakovane prezentuje. Veľmi pravdepodobne nájde práca nových ľudí na slovenskom trhu práce uplatnenie v komerčnej aj verejnej sfére naprieč všetkými odvetvami vrátane kreatívnych.

Podľa prognostických zistení Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR (2019) mala byť celková dodatočná potreba pracovníkov v Košickom kraji do roku 2025 na úrovni približne 44 tisíc osôb. Ich analýza odhaľuje, že 70 percent dodatočných pracovných príležitostí v rokoch 2020–2025 vznikne ako náhrada pracovných síl odchodom zamestnancov z trhu práce, predovšetkým do starobného dôchodku. Zvyšný objem práce vznikne v dôsledku ekonomickej expanzie. „Vo väčšine odvetví sa očakáva nárast počtu zamestnancov s výnimkou niektorých odvetví, napríklad vo vzdelávaní.“

„Najviac dodatočných pracovných síl je potrebných v zdravotníctve (7,2 tisíc osôb). Sektor priemyslu bude dodatočne potrebovať podobne veľkú skupinu (6,6 tisíc osôb). Významný počet pracovníkov bude tiež potrebovať obchod (5,8 tisíc osôb) a verejná správa (4,7 tisíc osôb).“ Z hľadiska profesijnej štruktúry sa očakáva zvýšenie počtu zamestnancov vo väčšine tried zamestnaní: „Najväčší nárast počtu pracovníkov sa očakáva na pozíciách špecialistov (3,4 tisíc osôb). Špecialisti, technici, odborní pracovníci a pracovníci v službách a obchode budú tvoriť viac ako polovicu dodatočnej potreby pracovných síl do roku 2025.“

Tabuľka č.5: Proporcía súkromných domácností pripojených na internet (percent) a frekvencia používania internetu dospelými obyvateľmi (percent)

Rok	Východné Slovensko		Slovensko		Ukrajina	
2010	67		67		20	
2015	79		79		51	
2020	84		86		79	
	Týždenne	Denne	Týždenne	Denne	Týždenne	Denne
2010	75	-	73	58	88	55
2015	75	61	74	60	93	66
2020	86	79	88	80	98	86

Zdroj: Štatistický úrad SR (2022), Eurostat (2022)

Imigrácia z Ukrajiny, ktorú v súčasnosti Slovensko prijíma, je demograficky úplne odlišná od tej, s ktorou má krajina skúsenosť. Na konci roka 2020 na Slovensku podľa štatistík žilo štyridsať tisíc obyvateľov Ukrajiny. Namiesto ekonomicky motivovanej mobility (šesťdesiat percent) je dnešný príchod vynútený prebiehajúcou vojnou, zasahuje celé socioekonomické spektrum obyvateľstva a je demograficky pokrivený. Ukrajinu totiž v súčasnosti nemôžu opustiť dospelí muži, tí naopak mieria z Európy domov. **Dospelé ženy, ktoré pricestovali s deťmi alebo členmi rodiny v seniorskom veku, budú aj tvoriť dodatočnú kohortu na ponukovej strane slovenského trhu práce, čo je koncepčne potrebné zobrať do úvahy.** Ich životná situácia je a zostane mimoriadna, akokoľvek sa vojna v nasledujúcich týždňoch, mesiacoch vyvinie alebo skončí. **Mnoho Ukrajincov sa nebude môcť rýchlo vrátiť do zdevastovaných miest s poškodenou infraštruktúrou.**

Progres digitalizácie práce bol očakávaný už dlho pred pandémiou COVID-19, jej globálny a dlhotrvajúci charakter ho ale značne urýchlil. Aj bez vojny na Ukrajine žijeme v ére hlbokej premeny praxe pracovného života. **Niektoré odvetvia sa prakticky úplne preniesli do virtuality, iné sa dostali do hybridného módu, v ktorom sa pravdepodobne fyzická spolupráca bude kombinovať s prácou na diaľku.** Ideálnym kandidátom na zachovanie hybridného modelu je napríklad vzdelávací sektor. Technologickou premenou prachádza aj spotrebná strana trhu, domácnosti sú už takmer univerzálne pripojené na internet. Dáta

hovorí o úrovni digitalizácie deviatich z desiatich domácností na Slovensku a ôsmich z desiatich na Ukrajine. **Frekvencia používania internetu dospelou populáciou je na Ukrajine dokonca vyššia ako na Slovensku.**

Aldermana Cohen (2022) sumarizujú aktuálnu situáciu pre New York Times na konci marca z medzinárodnej perspektívy. Všímajú si, že **ako sa emigrácia z Ukrajiny zväčšuje, európske firmy sa ponáhľajú s ponukami zamestnania, od špičkových inžinierskych pracovných miest po maloobchod aj prácu v továrňach:** „Proces prebieha rýchlosťou a rozsahom, ktoré sú v Európe nezvyklé – vlády rušia vízovú povinnosť a poskytujú takmer okamžitý prístup na pracovný trh a k vzdelávaniu.“ Implicitne naznačujú, že Európa tak nekoná nezištne: „Ukrajina má vysoko kvalifikovanú pracovnú silu, sedemdesiat percent pracovníkov má stredoškolské alebo vyššie vzdelanie s vysokým podielom v technických odboroch.“ Ukrajina preto dlhodobo priťahuje činnosť nadnárodných firiem. Mnohí z prichádzajúcich ľudí majú diplomy, pracovné skúsenosti na kvalifikovaných pracovných pozíciách.

Vybrané riešenia na trhu

<https://www.workania.eu>

“Workania” je portál s ponukami práce v Českej republike, na Slovensku a v Poľsku, vhodný pre ľudí, ktorí utekajú pred vojnou na Ukrajine. Cieľom je poskytnúť na jednom mieste najviac relevantných ponúk práce – rýchlejšie získať pevnú pôdu pod nohami, posilniť ich ekonomickú sebestačnosť a integráciu v neľahkej dobe. Portál vyvíja spoločne LMC s.r.o. a Profesia, spol. s.r.o., poprední poskytovatelia služieb hľadania práce v regióne. Pracovné ponuky môžu zverejňovať klienti uvedených firiem tak, že pri pridávaní inzerátu zaškrtnú možnosť „Príležitosť pre ľudí z Ukrajiny“. Zverejnená ponuka je automaticky pridaná na portál Workania bez ďalších poplatkov.

<https://www.jobaidukraine.com>

Nemecká platforma “Job Aid Ukraine” má cieľ vytvoriť vhodné prostredie, v ktorom sa špeciálna skupina uchádzačov o zamestnanie môže stretnúť s dopytom vhodných zamestnávateľov. Potenciálni zamestnávatelia môžu ponúknuť pracovné miesta v rôznych odvetviach a lokalitách alebo na diaľku. Platforma sa snaží uľahčiť prvý nekomplikovaný kontakt a výmenu informácií. Zadanie ponuky práce je bezplatné. Podľa portálu môže práve práca pomôcť ľuďom zostať nezávislí, získať novú perspektívu a finančnú stabilizáciu. Medzi prekážky pre utečencov, aj pre kvalifikovaných odborníkov, uvádzajú: právne obmedzenia, jazykovú bariéru a uznávanie kvalifikácií.

<https://employukraine.org>

“Employ Ukraine” je charitatívna organizácia založená s cieľom pomôcť miliónom vysídlených Ukrajincov nájsť si prácu – dôstojne pracovať, získať autonómiu a podporovať svoje rodiny, znížiť finančnú záťaž krajín pri prijímaní utečencov a posilniť pozitívne vnímanie miestnych komunít, ktoré prijímajú utečencov. Tento projekt založil tím “Talent Pools”. Platforma si stanovila ambíciu získať milión pracovných príležitostí a zamestnať sto tisíc ľudí. Za prvých 30 dní sa zaregistrovalo 8 tisíc utečencov a 2 tisíc potenciálnych zamestnávateľov. Platforma je bezplatná.

Uchádzači sa na platforme zaregistrujú a vytvoria si profil, pridajú životopis a ďalšie informácie. Na základe údajov sú upozornení a priradení k relevantným príležitostiam. Pracovné miesta môžu byť na diaľku alebo osobne, na čiastočný alebo plný úväzok. Zamestnávatelia môžu vyhľadávať a komunikovať s kandidátmi, vybavovať žiadosti, pohovory a výber priamo na platforme. Okrem priradovania pracovných pozícií organizácia spolupracuje so sieťou servisných organizácií v oblasti ubytovania, dopravy a víz. “Employ Ukraine” zdôrazňuje, že je charitou. Služba je bezplatná a nevytvára zisk. Je nezávislou organizáciou, ktorá má záujem spolupracovať so všetkými ostatnými podobnými projektmi.

<https://www.adeccojobsforukraine.com>

Skupina Adecco je popredná medzinárodná spoločnosť v oblasti kariérneho poradenstva. V oblasti ľudských zdrojov je aktívna v približne šesťdesiatich krajinách. Aj keď nemá žiadne prevádzky v Rusku a na Ukrajine, vyjadruje ochotu urobiť všetko pre podporu spolupracovníkov a klientov zasiahnutých krízou bez ohľadu na ich národnosť. Skupina už viac ako desať rokov pracuje na tom, aby ľuďom vysídleným v dôsledku konfliktov umožnila znovu získať prácu v hostiteľských krajinách. Ich skúsenosť potvrdzuje, že získanie zmysluplného zamestnania je rozhodujúce pre zabezpečenie finančnej stability utečencov a schopnosť začať nový život.

Platforma “Jobs for Ukraine” je bezplatná platforma pre každú spoločnosť, ktorá chce ponúknuť príležitosti pre vysídlených pracovníkov. Tím odborníkov Adecco zložený z ukrajinsky a anglicky hovoriacich ľudí sa venuje podpore kandidátov a ich spájaniu so spoločnosťami. Platforma je vytvorená ako solidárna iniciatíva a nemá komerčný účel. Ich cieľom je pomôcť ľuďom a spoločnostiam sa rýchlo skontaktovať, preto služba nie je spoplatnená. Adecco má podporu IOM – Medzinárodnej organizácie pre migráciu, UNHCR a ILO – Medzinárodnej organizácie práce. Vyvíjajú aj ďalšie iniciatívy vrátane školení a príležitostí na zvyšovanie kvalifikácie.

Odporúčania

Imigrácia z Ukrajiny vyvolaná vojnou na slovenskom trhu práce nespôsobí problematickú situáciu. Očakávať možno naopak uvoľnenie tlaku na rast miezd, čo podnikovému sektoru umožní lepšie konkurovať v medzinárodnom prostredí. **Kapacitné problémy naopak možno očakávať v menej flexibilných segmentoch spoločnosti, ktorými sú v tejto súvislosti najmä trh s nehnuteľnosťami a verejné služby.** Komerční aktéri na novú situáciu nepochybne už reagujú podobne rýchlo ako občianska spoločnosť, ktorá prakticky nezaváhala ani jediný deň. **Pre bezproblémovú integráciu migrantov je ale potrebné bezodkladne konať aj na strane verejných inštitúcií,** čo napokon život uľahčí všetkým obyvateľom Slovenska, jeho miest a regiónov.

Webové platformy zamerané na problematiku zamestnanosti a kariéry sú podľa Wikipédie (2022) obvykle navrhnuté tak, aby umožňovali zamestnávateľom zverejňovať požiadavky na obsadzované pozície. Niektoré služby ponúkajú recenzie zamestnávateľov, poradenstvo týkajúce sa kariéry a hľadania zamestnania. Bežnou funkciou je, že potenciálny zamestnanec môže vyplniť žiadosť o zamestnanie a odoslať životopis na inzerovanú pozíciu. **Úspech nástrojov na vyhľadávanie pracovných príležitostí spočíva v preklenutí informačnej priepasti medzi uchádzačmi o zamestnanie a zamestnávateľmi.** Služby majú rôzny formát – od širokých univerzálnych pracovných portálov až po špecializované portály, ktoré slúžia konkrétnemu publiku, geografickej oblasti alebo odvetviu. Upozorňuje na **špecifická a poteciálne problematické prvky webových služieb,** na ktoré je potrebné pamätať pri ich vývoji:

- **Uľahčenie vyhľadávania zamestnaní** má veľký význam pri špecializovaných pracovných ponukách v moderných medzisektorových kategóriách, medzi ktoré patria napríklad zelené, etické a sezónne pracovné miesta, pracovné miesta vo verejnom či neziskovom sektore.
- Vyhľadávacie nástroje v oblasti zamestnávania sa môže vzťahovať na **jednoduchú inzerciu** s webovým rozhraním alebo na **web, ktorý v skutočnosti len indexuje iné webové stránky.** Využitie robotov prehľadávajúcich web nie je vítané u všetkých poskytovateľov služieb.
- V praxi sa osvedčili inzertné služby **špecializované pre konkrétny odbor,** ktoré konsolidujú voľné pracovné príležitosti vo veľmi špecifickom odvetví. Profesionálne alebo priemyselné združenia často ponúkajú svojim členom **možnosť uverejniť pracovný inzerát.**

- **Služby zamerané na recenzie zamestnávateľov** sa podobajú internetovému fóru. Komentáre sa týkajú manažmentu, pracovných a platových podmienok. Môžu vytvárať odkazy na potenciálnych zamestnávateľov ale nemusia obsahovať zoznam voľných pozícií.
- Platformy motivujú používateľov aby zverejnili životopis a poskytli osobné údaje. Uchádzači o prácu tým ale **strácajú úplnú kontrolu** nad tým, kde sa ich životopis nakoniec zobrazí. Informácie sa môžu stať predmetom obchodu za hranicou účelu alebo sa stať obeťou krádeže identity.

Referencie

Alderman, L., Cohen, P. 2022. Fleeing war in Ukraine, they're met with employers offering paychecks. New York Times. Dostupné na: <https://www.nytimes.com/2022/03/21/business/refugees-ukraine-jobs.html>

DiPasquale, D., Wheaton, W. C. 1996. Urban economics and real estate markets. NJ: Prentice-Hall, Inc., 378 p.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR. 2019. Košický kraj. Dodatočná potreba pracovných síl do roku 2025. Dostupné na: <https://www.trendyprace.sk/sk/trendy-trhu-prace/regio-trendy/kosicky-kraj>